

INFO

Avstrija
Francija
Italija
Lihtenštajn
Nemčija
Slovenija
Švica

Omrežje občin in "Povezanost v Alpah"

Nagrajenci natečajaja „Občina in prihodnosti 2002“ so ...

1. nagrada: Brandberg (A)

1. nagrada: Reit im Winkl (D)

3. nagrada: Belluno (I)

Zmagovalci natečajaja „Občina in prihodnosti 2002“ so nagrade prejeli na letni konferenci 25. oktobra v švicarskem Salgeschu. Osem članov žirije je podelila dve prvi nagradi - nemški občini Reit

im Winkl ter avstrijskemu Brandbergu, tretjo nagrado pa je prejela italijanska občina Belluno.

- nadaljevanje na str. 6 in 7 -

Uvodnik

Na VII. alpski konferenci, ki je bila 19. novembra 2002 v Meranu v Italiji, je bilo Omrežje ob in deležno pohvalnih besed zaradi vzornega izvajanja Alpske konvencije. Švicarski Zvezni urad za prostorski razvoj v Bernu je dal oceniti delovanje našega združenja v Švici in v zaključku ni bilo dvoma, da je bila potrjena visoka učinkovitost Omrežja ob in pri izvajanju temeljnih usmeritev omenjene pogodbe.

Vsi politiki - tudi tisti, ki sploh ne vedo, kaj

je Omrežje ob in Povezanost v Alpah - nas sicer hvallijo kot zgledne izvajalce Alpske konvencije, vendar pa za naše delovanje, če ga želimo še bolj razširiti in izpopolniti, potrebujemo finančna sredstva. Najbolje deluje omrežje v Švici, kjer je država za delovanje alpskih ob in zagotovila osnovna finančna sredstva. To je razlog, da so po vzoru švicarskih ob in sedaj tudi avstrijske ustanovile svoje društvo znotraj omrežja.

Res da so finančna sredstva zelo pomembna, še vedno pa ostajajo le sredstvo za doseg zastavljenega cilja. Pri izvajanju Alpske konvencije napredujemo – po časi, a vendarle. Da pa ne bomo delovali mimo Alpske konvencije, potrebujemo izvedbene protokole. Osrednja tema tokratne številke je zato področje prebivalstva in kulture, ki naj bi ga obravnaval eden od osrednjih protokolov Alpske konvencije. Ta pa še vedno ni nared.

*Rainer Siegele
Predsednik*

Kazalo

Nagrajenci natečaja „Ob in prihodnosti 2002“ so ...	Uredništvo, dr. Broggi F. Mario,	1, 6 + 7
Uvodnik	Siegele Rainer	2
Ali je zadrževanje, da je kulturni protokol prednostnega pomena, samo sprenevedanje?	Götz Andreas	3
Izvajanje Alpske konvencije v občinah		
Saas-Fee (Švica)	Bumann Claude	4
Budoia (Italija)	Zambon Antonio	4
Omrežje ob in se je zavzelo za gorska območja v Srednji Aziji	Götz Andreas	4 + 5
Letna konferenca v Salgeschu (Švica), 25. in 26. oktobra 2002	Uredništvo	5
Kakovost v turizmu zagotavlja gospodarski uspeh: spomladanska strokovna konferenca 2003 bo v Oberstaufnu v Nemčiji	Uredništvo	7
Iz naših občin:		
Nemčija	Krumböck Michael, Občina Isny, uredništvo	7 + 8
Italija	Občina Telve	8
Švica	Forster Stefan, Marty Peter	9 + 10
Avstrija	Reutz-Hornsteiner Birgit, uredništvo	10 + 11
Francija	Cleemann Emmanuelle, Občina Gap	11
Kids for the Alps II: „My water and Me“	WWF Švica	12

Ali je zatrjevanje, da je kulturni protokol prednostnega pomena, samo sprenevedanje?

Alpska konvencija je bila zasnovana v obliki okvirne pogodbe, kar pomeni, da ima na elno, usmerjevalno naravo.

Konkretno vsebino ji zagotavljajo šele izvedbeni protokoli, ki so tako osnovni pogoj za izvajanje ukrepov, pobud in projektov, na podlagi katerih bo ta pravni akt tudi dejansko zaživel.

Izvedbeni protokoli

V drugem odstavku 2. lena Alpske konvencije je naštetih vseh dvanajst podro ij delovanja, za katera je predviden poseben protokol (gorski gozd, promet, urejanje prostora, varstvo tal itd.). Na prvem mestu je navedeno podro je „prebivalstvo in kultura“ (gl. besedilo v okvir ku).

Devet protokolov so pogodbenice medtem že podpisale, nekatere od njih so jih tudi že ratificirale, protokol o prebivalstvu in kulturi pa še vedno ni pripravljen. Že dlje asa sicer obstajajo konkretni in obširni predlogi, ki sta jih pripravila CIPRA in innsbruški Inštitut za ljudsko kulturo in kulturni razvoj v sodelovanju s Pro Vito Alpino. Kljub številnim opozorilom CIPRE in drugih organizacij pa je bilo to podro je dolga leta na političnem stranskem tiru.

Raznovrstnost kulture in kakovost življenja

Cilj kulturnega protokola mora biti sodelovanje tako med različnimi kulturami na obmoju Alp kakor tudi med alpskim svetom in urbanimi aglomeracijami v njegovi neposredni okolici. Kultura se ne sme kon ati pri tradiciji in običajih. Isto asno je tudi dinami en proces, ki je usmerjen v prihodnost, zato bi moral protokol o prebivalstvu in kulturi vsebovati možnosti za prihodnji razvoj, biti dinami en in Alpe obravnavati kot prostor, ki je obrnjen navzven. Naravno in kulturno dediš ino je treba ohranjati in razvijati, zagotoviti pogoje za življenje prebivalcev in omogo iti, kolikor je to seveda mogo e, im bolj kakovostno življenje prebivalcev in obiskovalcev.

Ustanovljena je bila delovna skupina

Na zahtevo CIPRE je 6. alpska konferenca okoljskih ministrov 31. oktobra 2000 sprejela sklep o ustanovitvi delovne skupine, zadolžene za to podro je. Žal pa se je delovna skupina doslej sestala samo enkrat. Njena edina naloga je bila zbrati ustrezno gradivo. Na alpski konferenci 19. novembra 2002 v Meranu je bil njen mandat podaljšan in razširjen, tako da bi sedaj vendarle lahko pripravila tudi vsebinsko plat protokola. Na vprašanje, ali bo ta postal „pravi“

Alpsko mesto kot kulturni prostor

dokument ali pa bo ostal na ravni nezavezujo e izjave, ministri niso dokon no odgovorili.

*Andreas Götz
CIPRA-International*

Alpska konvencija: drugi odstavek 2. lena

Pogodbenice bodo za doseg ciljev, ki so navedeni v prvem odstavku, posegle po primernih ukrepih, še posebno na naslednjih podro jih:

- a) *prebivalstvo in kultura – s ciljem spoštovanja, ohranjanja in podpiranja kulturne in družbene samobitnosti avtohtonega prebivalstva ter zagotavljanja njegove življenjske osnove, še posebno poselitve in gospodarskega razvoja, ki sta znosna okolju, ter pospeševanja medsebojnega razumevanja in partnerskega vedenja med alpskim in zunajalpskim prebivalstvom.*

Izvajanje Alpske konvencije v občinah in lokalnih skupnostih

Saas-Fee (Švica)

Kot je znano, je proces izvajanja protokolov Alpske konvencije v švicarskem kantonu Valais doslej nalletel na številne ovire, zato je treba prizadevanja lokalnih občin in St-Martin, Salgesch in Saas-Fee na tem področju še toliko bolj ceniti.

Kot bivši župan občine Saas-Fee - mandat mi je potekel 31. decembra 2002, sem izredno vesel, da so vsi nosilci turističnih storitev v našem kraju, torej turistično gospodarstvo, županice, zveza hotelirjev in številni drugi subjekti, po začetnem dvomu le

prepoznali pomen trajnostnega razvoja tudi za regijo, ki jo je doslej tako izrazito zaznamoval „trdi“ turizem. V strategiji razvojnih usmeritev za območje doline reke Saas v obdobju 2002 – 2006 sta kot cilja zapisana tudi uresničenje in spodbujanje trajnostnega razvoja ter uvajanje inovativnih idej in s tem opredeljena kot zavezujoča.

Občina Saas-Fee je kot lokalna skupnost Omrežja občin in lokalnih skupnosti že v preteklih letih dokazala, da njeni načrti ne ostajajo samo na papirju. Poleg izgradnje prvega nizkoenergetskega hotela in prve nizkoenergetske vezdružinske hiše v Valaisu je treba omeniti zlasti projekt „Saas-Fee Mobility“, ki z ustreznimi ukrepi spodbuja omejevanje prometa z motornimi vozili na območju občine. Prav tako je Saas-Fee prvo zdravilišče, ki si je prislužilo naziv energetske varnega kraja. Prav zadnja pridobitev je poplavalna velika prizadevanja občine za zmanjšanje rabe fosilnih energijskih virov in s tem emisije CO₂.

Če se ozrem na rezultate, ki smo jih v občini Saas-Fee dosegli v procesu izvajanja Alpske konvencije, se mi zdi najpomembnejša ugotovitev, da so se prebivalci že v začetni fazi tega procesa interaktivno vključili v projekt v resnično velikem številu. Moje prvotno mnenje, da je mogoče miselne in vedenjske vzorce ljudi spreminjati od zgoraj navzdol, se je iz-

kazalo za zmotno. Ta izkušnja me je spodbudila, da sem v Saas-Feeju ustanovil skupino za okoljske zadeve, ki je zadolžena za dosledno izvajanje Alpske konvencije na ravni občine. Saas-Fee je tako – tudi in zlasti po zaslugi Omrežja občin in lokalnih skupnosti – na pravi poti!

Claude Bumann

Budoia (Italija)

Zgodovino Budoie so zaznamovali težko življenje med kamenjem, iznajdljivost v boju za preživetje, vojne in emigracija - težke vezi, ki jih ne bi smeli kar pozabiti.

Zaradi iskanja korenin in lastne identitete je kraj pridobil novo vrednost oz. razlog več, da ljudje v njem živijo radi, in spodbudo, da bi v njegovo življenje vključili tudi nove prebivalce.

Za prebivalce zato uspešno organiziramo tečajefurlanskega jezika in kulture ter tečajeh domačeh kuhinj, na katerih se lahko seznanijo tudi s tujimi kuhinjami.

Objavljamo zgodbe v domačem narečju, organiziramo razstave starih predmetov, ki so jih nekdaj uporabljali na podeželju, zbirke starih fotografij, raziskujemo in objavljamo stara budoiska ledinska imena in pripravljamo arheološko razstavo.

Šola poskuša zgodovino domačega kraja učencem približati že od malih nog, zato ima pri tem zagotovo pomembno vlogo, obenem pa lahko mladi razvijejo poseben odnos tako do območja, na katerem živijo, kot tudi do njegove zgodovine.

Antonio Zambon
Župan

Omrežje občin in lokalnih skupnosti se je zavzelo za gorska območja v Srednji Aziji

Kot je bilo 20. septembra 2002 v Biškeku v Kirgizistanu sklenjeno obnavljanje mednarodne Povezanosti v Alpah in Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA), bodo po vzoru Omrežja občin in Povezanost v Alpah ustanovili podobno

omrežje tudi v srednjeazijskih gorskih območjih.

70 predstavnikov gorskih regij iz Kirgizistana, Kazahstana in Tadžikistana ter 15 predstavnikov mednarodnih organizacij se je v kirgizistanskem glavnem

mestu zbralo na tridnevni konferenci, na kateri so razpravljali o razvoju ob in v srednjeazijskih gorskih območjih. Konferenco je organizirala švicarska Zvezna uprava za razvoj in sodelovanje v okviru programa Central Asian Mountain Partnership Program (CAMP).

Antonio Zambon, župan furlanske občine Budoia (Italija) in podpredsednik Omrežja ob in Povezanost v Alpah, je poročal o rezultatih, ki ga je omrežje doseglo pri povezovanju občin na območju Alp. Andreas Götz, direktor CIPRE, je orisal probleme in razvojne možnosti v Alpah ter tako poudaril skupne točke in razlike v primerjavi s Srednjo Azijo, hkrati pa izoblikoval izhodišče za nadaljnjo razpravo.

Izmenjava informacij in mnenj je prinesla obema stranema veliko pobud in koristi. Prav tako so o življenjskih pogojih v Srednji Aziji in Alpah, ki se med seboj nedvomno zelo razlikujejo, svoje stališče podali predstavniki različnih gorskih vasi. Kljub temu je zasnova omrežja, kot je naša Povezanost v Alpah,

naletela na zelo velik odmev. Obinski predstavniki so ob zaključku konference soglasno sprejeli sklep o ustanovitvi omrežja po vzoru Omrežja ob in Povezanost v Alpah. Po končnih intenzivnih pripravah z natančno izdelanim osnovnim razporedom dejavnosti naj bi omrežje ustanovili junija letos v Tadžikistanu, vanj pa bi se vključile tudi občine iz srednjeazijskih republik Uzbekistana in Turkmenistana, ki se konference sicer nista udeležili.

Na konferenci so udeleženci sprejeli tudi resolucijo o pomenu razvoja občin v gorskih območjih. Resolucija je bila predstavljena oktobra 2002 v Biškeku na svetovnem vrhu o gorah (*Global Mountain Summit*).

Andreas Götz
CIPRA-International

Letna konferenca v Salgeschu (Švica), 25. in 26. oktobra 2002

Ur. - Na letni konferenci je 50 udeležencev osrednjo pozornost posvetilo zlasti izmenjavi izkušenj.

Predstavniki St-Martina, lanske občine iz švicarskega Valaisa, so poročali o prizadevanjih za ohranjanje kulturne krajine ter razvoj trajnostnega turizma in s tem prikazali, kako Alpsko konvencijo v obliki konkretnih projektov izvajajo v eni od občin.

Pierre-Alain Rumley, direktor švicarskega Zveznega urada za prostorski razvoj v Bernu, je v svojem predavanju opozoril, da je ratifikacija posameznih protokolov nadvse pomembna.

V soboto dopoldne je bila na dnevnem redu ustanovitev društva „Povezanost v Alpah - Avstrija“, o čemer podrobneje poročamo na strani 10. Nazadnje so udeleženci skupščin članic soglasno sprejeli resolucijo, ki je bila 19. in 20. novembra v Meranu v Italiji predložena na 7. alpski konferenci. Resolucija poziva okoljske ministre alpskih držav, naj poskrbijo, da

- bodo vse pogodbenice čim prej ratificirale izvedbene protokole Alpske konvencije
- in jih začele čim prej izvajati ter
- da bo čim prej ustanovljen stalni sekretariat za Alpsko konvencijo.

Po skupščini članic so se udeleženci lahko udeležili tudi ekskurzije, na kateri so se neposredno seznanili s projektom „Pfyng-Finges“.

Rainer Siegele se je županu Jean-Michelu Cini in Ursu Kuonenu zahvalil za gostoljubje in odlično organizacijo letne konference

Franz-Ferdinand Türtscher, ki se je prvi udeležil letne konference Omrežja ob in, je dogajanje povzel z naslednjimi besedami: „Zame je bila konferenca zelo zanimiva, saj sem se lahko obširno seznanil z izkušnjami in zanimivimi projekti drugih občin.“

Za sedež Stalnega sekretariata Alpske konvencije je bilo izbrano mesto Innsbruck na avstrijskem Tirolskem.

- nadaljevanje z naslovne strani -

Odlomek iz slavnostnega govora, ki ga je Mario F. Broggi, predsednik Sveta Omrežja ob in oz. žirije, imel na podelitvi nagrad 25. oktobra 2002 v Salgeschu v Švici

Nagrada je namenjena projektom, ki si prizadevajo uresničevati načela trajnostnega razvoja, kot jih je opredelila Alpska konvencija. Na ta način je mogoče dobiti vpogled v „rno skrinjico“ idej trajnostnega razvoja in ponazoriti razlike na stališčih, ki se pri tem pojavijo. Projekt, ki si zasluži nagrado, upošteva ciljne komponente trajnostnega razvoja občine na gospodarskem, družbenem in okoljskem področju in jih uresničuje.

Poglavitni štirje kriteriji pri ocenjevanju projektov so bili:

1. izpolnjevanje načel trajnostnega razvoja v okviru občinskega razvoja na podlagi preverljivih zasnov oz. strategij ter vključevanja ekoloških, ekonomskih in socialnih razsežnosti tega razvoja;
2. kreativnost in inovativnost projekta;
3. zglede projekta v smislu možnega izvajanja tudi v drugih občinah;
4. način izvajanja, npr. pripravljenost za dialog s prebivalci, obveščanje udeležene strani in javnosti, nadzorovanje uspešnosti izvajanja.

(...) V prvem natečaju leta 2001 je bilo predloženih deset projektov (...), v letošnjem letu 2002 se je njihovo število dvignilo na dvanajst: sedem iz Italije, trije iz Švice, po eden iz Nemčije in iz Avstrije (...).

Svet Omrežja ob in meni, da vseh dvanajst projektov, ki so bili predloženi, vsebuje pozitivne elemente. Pri nekaterih projektih deloma izstopajo posamezni, izvorni elementi, ki so vredni posnemanja, pri drugih pa so načrtovane dejavnosti bolj povezane v celoto. Opaziti je, da so za projekte iz Italije značilne močne kulturne komponente, kar bi bila za druge občine ena od možnosti za posnemanje. Na splošno sta kakovost predloženih projektov in njihova vsebina v drugem letu na višji ravni, zato se je žirija kar težko odločila, koga bo razglasila za letošnjega nagrajenca.

Z odobritvijo predsednika sta prvo nagrado izjemoma prejeli dve občini, in sicer nemški Reit im Winkel ter avstrijski Brandberg na Tirolskem. 4000 evrov, kolikor je predvidenih za prvo nagrado, in 1500 evrov za drugo nagrado je žirija združila in razdelila na dva enaka dela v višini 2.750 evrov. (...)

1. nagrada: program občine Brandberg za razvoj kulturne krajine

Občina Brandberg leži na 1100 metrih n.v. in ima 344 prebivalcev. Območje občine zajema 156 km², kar skorajda dosega velikost Kneževine Lihtenštajn. Trajno poseljeni so le 3 % površine. Brandberg je občina hribovskih kmetij, ki so na široko raztresene po prisojnem pobočju, tri četrtine območja občine

ležijo v Naravnem parku Zillertalske Alpe. Odmaknjen od središča množičnega turizma poskuša Brandberg (...) povezati tradicijo z današnjim turizmom, kmetijstvo s turizmom (450 posteljnimi posteljami) in ekologijo z ekonomijo.

Največja skrb in kapital občine sta ohranjanje tradicionalne alpske kulturne krajine. Zavezanost k trajnostnemu načinu gospodarjenja tukaj ne pomeni praznega besedičenja, temveč jo lahko ocenjujemo na podlagi predloženih rezultatov, kot so:

- zasnova prometnega razvoja, ki vključuje prepoved vožnje v središču občine;
- spodbujanje javnega prometa in izvajanja ukrepov za omejitev prometa;
- lokalnim razmeram prilagojeni turizem z mrežo tematskih sprehajalnih poti, društvo Zillergrund aktiv kot nosilec komunikacije;
- program ohranjanja kulturne krajine, pri čemer osrednje mesto zavzema ohranjanje gorskih travnikov, tj. obnova travnikov z neposrednimi plačili na površino za kritje stroškov košnje (363 evrov/ha) v okviru programa za ohranjanje strmih travnikov.

(...) Svet Omrežja ob in je navdušila celostna zasnova tega projekta: na podlagi znanstvenih spoznanj so bile razvite ustrezne organizacijske oblike. Projekt je nastal z aktivnim sodelovanjem prebivalcev na področju kmetijstva, turizma in prometa. Projekt je predvidel tudi obveščanje javnosti v obliki ureditve tematskih poti, priprave ustreznega propagandnega gradiva in filmskih predstavitev.

1. nagrada: sistem daljinskega ogrevanja na biomaso v občini Reit im Winkel

(...) Znani zimski in poletni posteljni kraj (...) s 3.500 prebivalci razpolaga s 5.000 posteljnimi posteljami. V kraju zabeležijo letno povprečno 750.000 nočitev. Seveda je zaradi turistične dejavnosti poraba energije zelo velika, saj porabijo letno več kot 4 milijone litrov kurilnega olja. Neprijetna posledica tega dejstva je, da se ob dnevih, ko nastane inverzija, ustvari nad krajem nepredušen pokrov. V mrzlih zimskih dneh obremenjuje kotlino do 40.000 litrov zgorelega kurilnega olja dnevno. Pomembno izhodišče za odločilno izboljšanje kakovosti zraka, kar je bil predpogoj, da bi Reit im Winkel lahko ohranil sloves klimatskega zdravilišča, je bila nadomestitev za okolje obremenjujočega centralnega ogrevanja na nafto z drugim virom energije. Koncentrirana pozidava z ustrezno visoko energijsko gostoto je pokazala dobre možnosti za postavitve sistema za daljinsko ogrevanje na podlagi biomase. To se sedaj sicer zdi enostavno, vendar si je mogoče predstavljati, koliko pripravljenosti in svetovanja je bilo potrebno za to. Po zaključeni prvi gradbeni fazi, v kateri je bilo položenih okrog 13 km cevodov, so v občini letno privarčevali okrog milijon litrov kurilnega olja, po drugi gradbeni fazi pa skupno že 1,6 mio. litrov. Na sistem je bilo priključenih skoraj 220 gospodinjstev. Gre za enkraten skupni projekt, pri katerem so sodelovale občine

in številni prebivalci ob ine. V projekt, ki se je izvajal na prostovoljni osnovi, so bile vključene skorajda izključno starejše zgradbe. Naslednji cilj je doseči regenerativno oskrbo celotnega kraja s toploto. Ta projekt je pokazal, da je vizija prihodnosti pri številnih prebivalcih povzročila sprostitve energije za delovanje in s tem tudi potrebno prestrukturiranje (...). Skorajda samo po sebi se razume, da je sistem daljinskega ogrevanja vpet v načela okoljske ustreznosti. Svet Omrežja ob in zato ceni doslednost ob ine pri uresničenju zastavljenega cilja, da se okrog 10.000 ton lesa kot „večne surovine“ uporabi kot obnovljivi vir energije.

3. nagrada: Belluno – ena ob ina, ena trajnostna prihodnost

Mesto Belluno, kjer živi okrog 36.000 prebivalcev in ki je bilo leta 1999 razglašeno za alpsko mesto leta, je predložilo projekt, ki obravnava tri tematska področja: varstvo narave, hribovsko kmetijstvo in varčevanje z energijo. Elementi zaželenega trajnostnega razvoja so sklenitev dogovora s podjetjem za energetske oskrbo Pokrajine Belluno za izdelavo energetskega načrta za proizvodnjo energije iz biomase ter finančna podpora hribovskemu kmetijstvu za ohranjanje okoliške kulturne krajine. Posebno pozornost je vzbudila razširitev sedanjega območja Narodnega parka Bellunski Dolomiti za 295 ha velik ekološki koridor, ki poteka vzdolž potoka Ardo in sega vse do mesta. Belluno je tako postal eno izmed redkih evropskih mest, ki sega v neposredno vplivno območje narodnega parka. (...)

Kakovost v turizmu zagotavlja gospodarski uspeh: spomladanska strokovna konferenca 2003 bo v Oberstaufnu v Nemčiji

Ur - Spomladanska strokovna konferenca bo letos od 9. do 10. maja 2003 potekala v Allgäu na Bavarskem.

Za dan prihoda je predviden 8. maj. Glavno prizorišče konference bo Oberstaufer, udeleženci pa bodo obiskali tudi bližnji mesti Leutkirch in Isny (ta občina je pred kratkim postala sodelujoča članica našega združenja).

Kot vsako leto se bo moglo tudi letos dodobra seznaniti zlasti s konkretnimi projekti. Natančen program in prijavnica bosta razposlana sredi marca.

Kotizacija znaša za članice 100 evrov, za ne članice 150 evrov. V znesku so všteti večerja (petek), dve kosili (petek in sobota), vožnja z avtobusom, vodenja, predavanja in tolmačenje.

Oberstaufer – glavno prizorišče letošnje spomladanske strokovne konference

Iz naših občin: Nemčija

Leutkirch im Allgäu

Število prebivalcev: 23.000

Površina: 174,97 km²

Nadmorska višina: 655 m

Mesto Leutkirch im Allgäu je k Omrežju občin pristopilo leta 2002 in ima status sodelujoče članice. Leži na območju württemberškega Allgäua v alpskem predgorju, in sicer na vzhodnem robu deželnega okrožja Ravensburg tik ob meji s sosednjo Bavarsko. Leutkirch sodi po površini k največjim občinam v Baden-Württembergu. Polovica prebivalcev živi v mestnem jedru, druga polovica pa je porazdeljena po

osmih naseljih, ki so bila leta 1972 priključena občini. Teme, kot so varstvo okolja in narave ter trajnostni razvoj, so že vrsto let pomembni cilji v razvojni zasnovi mesta. Mesto Leutkirch dejavno sodeluje tako pri regionalnih pobudah (npr. PLENUM) kot mednarodnih projektih (kot

Zvoniki in stolpi i v Leutkirchu

lanica Zveza za podnebje). Leta 1998 so občinske institucije v skladu z določbami evropske uredbe izvedle okoljski pregled in za to prejele priznanje. Podrobnejše informacije so objavljene na domači spletni strani občine www.leutkirch.de.

Michael Krumböck

Isny im Allgäu

Število prebivalcev: 13.311

Nadmorska višina: 705 m

Ugodna lega, podnebje, privlačna okolica in romantična okolostrojnost so ustvarili možnost, da se je Isny razvil v priljubljen poletniški in letoviški kraj.

Pokrajina, ki ga obdaja, je dostopna prek široke mreže sprehajalnih poti, prostranih gozdov, idiličnih vasi vse

do najvišje württemberške gore (1.118 m). Skupaj s sosednjo občino Argenbühl premorejo v tem zimskošportnem središču dvanajst tekaških prog v skupni dolžini 85 km. Tako imajo proge za drsalno in klasično tehni-

ko, osvetljeno tekaško progo in progo, na kateri lahko tekači spremljajo njihovi psi. Poleg odlične gostinske ponudbe je gostom v Isnyju na razpolago širok izbor prenočitvenih zmogljivosti, ki sega od udobnih hotelov do kampov. Poleti pripravljajo mesto posebne programe za vse ljubitelje narave, za družine, otroke in mlade, organizirajo pa tudi gledališki in operni festival.

Ugodne podnebne razmere so v veliki meri pripomogle k temu, da se je Isny razvil tudi v zdraviliški kraj. V klinikah se ukvarjajo tako z zdravljenjem internih bolezni kot ortopedskih in psihosomatskih obolenj, obiskovalci pa lahko v njih preživijo tudi dopust in uživajo v rekreacijsko-zdraviliški ponudbi.

Iz naših občin: Italija

Telve Valsugana (Trentino)

Število prebivalcev: 1.900

Površina: 6.485 ha

Nadmorska višina: 400 do 2.600 m

Občina Telve Valsugana je k Omrežju občin pristopila leta 2002. Leži na južnem pobočju pogorja Lagorai. Večina del njenega

območja pokrivajo iglasti gozdovi, v višjih legah so obširne pašne površine, v nižjih pa kmetijska zemljišča.

Gospodarstvo je zastopano zlasti s kmetijstvom (pridelava sadja, vina, sadja, živinoreja) ter obrtno dejavnostjo, predvsem z gradbeništvo. Možnosti turis-

tnega razvoja, ki ga ponuja večinoma neokrnjena gorska krajina, niso izkoriščene.

Pred kratkim je bila ustanovljena „Oaza Valtrigona“, ki je edina „oaza“ Sklada za varstvo narave (WWF) v italijanskem gorskem svetu. Namen tovrstnih pobud je spodbujanje trajnostnega turizma, ki izhaja iz kmetijske dejavnosti in zajema tudi trženje domačih proizvodov.

Konec lanskega leta so v občini začeli izvajati poskusni projekt ekološkega gospodarjenja z odpadki. V projekt je bilo vključenih še 13 drugih občin. Poleg tega pa so začeli uresničevati tudi lokalno agendo 21, v kateri so prednostno obravnavana zlasti področja, kot so gospodarjenje z odpadki, turizem in ekološka mobilnost. Podrobnejše informacije si preberite na spletni strani www.comune.telve.tn.it.

Občina Telve

Iz naših ob in: Švica

Ocena rezultatov dela švicarskih članic Omrežja ob in

Po naročilu Zveznega urada za razvoj prostora (ARE) je Inštitut za politične študije Interface iz Luzerna ocenil rezultate, ki so jih švicarske občine in regije Omrežja ob in dosegle pri svojem delovanju v okviru omrežja. Ob tej priložnosti je bila pregledana dokumentacija, opravljeni pa so bili tudi telefonski razgovori s predstavniki posameznih članic.

Delovanje občin in regij Omrežja ob in Povezanost v Alpah ter doseženi rezultati so avtorji poročila ocenili zelo pohvalno.

15. januarja 2003 je na uradni delavnici, na kateri so sodelovali predstavniki države, kantonov in občin, tekla razprava o predhodni različici omenjenega poročila. Zaključno poročilo bo izšlo predvidoma februarja 2003.

Predstavitev Omrežja ob in na nacionalni konferenci „Trajnostni razvoj konkretno“ novembra 2002 v Bernu

Omrežje občin in njene članice Beatenberg (Bern), regija Malcantone (Ticino) in St-Martin (Valais) so na nacionalni konferenci „Trajnostni razvoj konkretno“ v Bernu svoje delovanje predstavile v obliki posterjev in brošur. Po končanem svetovnem vrhu OZN o trajnostnem razvoju v Johannesburgu so Omrežje občin in ter posamezne članice občin in regije tako dobile priložnost, da svoje projekte predstavijo širši javnosti.

Majhno in lepo – poletnice v malih in lepih krajih v kantonu Graubünden

Omrežje občin sodeluje skupaj z občinami oziroma regijami Albula/Bergün, Sur/Alp Flix in Val Lumnezia kot partner v projektu „Majhno in lepo“ podjetja Graubünden Ferien. V brošuri, ki je bila pripravljena v okviru projekta, se graubündenski kraji na nekoliko drugačen način predstavljajo kot majhna in privlačna letovišča. V ospredju pa ni turistična ponudba, temveč so to zgodbe o domačinih, ki tukaj živijo že nekaj generacij, in prišlekih, ki so v Graubündnu našli svojo novo domovino. Turizem je tudi za manjše kraje življenjsko pomembna gospodarska panoga, trajnostni razvoj turizma pa zagotavlja materialno podlago za življenje. Naslednja faza projekta „Majhno in lepo“ predvideva zagotavljanje svetovalnih storitev za partnerske občine in regije glede razvijanja izdelkov za trg ter trženja ekološkega turizma.

Albulatal (Graubünden)

Dolina Albule (Albulatal) je julija 2002 za regionalni razvojni projekt „ansaina“ prejela glavno nagrado, ki jo za inovativne projekte podeljuje Švicarska delovna skupnost za gorska območja (SAB).

Velik uspeh, ki je segel prek meja domače regije, je požela tudi predstava, ki jo je občina lanskem mednarodnem letu gora v okviru projekta „Mreža za vodo – Albula, Göschenen, Entlebuch“ pripravilo glasbeno gledališče Federico.

Dolina Albule je 22. septembra 2002 kot prva regija v Švici prejela tudi znak energetske varne kraja (po Saas-Feeju je to že druga članica).

Beatenberg (Bern)

Kot pomembna partnerska občina je Beatenberg s šestimi sosednjimi občinami z desnega brega Thunskega jezera nosilec regionalnega projekta „Planinske poti na območju Thunskega jezera“. Cilj projekta je vzpostavitev ekološke regije na področju kulture, kmetijstva in turizma, izhaja pa iz nadpovprečne kulturne in krajinske vrednosti, ki zaznamuje prostor Thunskega jezera. Otvoritvena prireditve je bila 26. oktobra 2002.

Biosferni rezervat Entlebuch (Luzern)

25. maja 2002 je Unesco naziv biosfernega rezervata podelil Entlebuchu in ga tako sprejel v široko mrežo tovrstnih rezervatov po vsem svetu.

V drugi polovici lanskega leta je bila blagovna znamka „Pristno iz Biosfernega rezervata Entlebuch“ še izpopolnjena: ta znak namreč v biosfernem rezervatu Entlebuch podelijo za kakovostne proizvode, storitve in turistično ponudbo ter njihovo trženje.

Istočasno poteka v osmih občinah entlebuške regije postopek za pridobitev znaka energetske varne kraja.

Flühli (Luzern)

V občini Flühli so poleti 2002 začeli izvajati projekt „Flühli-Sörenberg – mehka mobilnost“ (New Mobility - mobiltour.ch). Poletniškim gostom, ki v kraj prispejo z javnimi prevoznimi sredstvi, naj bi zagotovili individualno mobilnost, saj jim je omogočena izposoja električnih koles ali souporaba avtomobilov (t.i. car sharing). Na delavnici, ki bo spomladi 2003, bodo v projekt vključili vse domače akterje.

Regija Pfyng-Finges (Valais)

Občine Leuk, Varen, Salgesch in Siders, ki so se povezale v zvezo „Pfyng-Finges - prostor življenja in doživetij“, so pripravile zasnovano turistično razvojno strategijo na območju Pfyngwald: opredelile so prostorski razvoj tega območja, enkratnost tukajšnjega življenjskega prostora ter njegovo kulturno in zgodovinsko dediščino, ki naj bi postala osnova za ekološki podeželski turizem in trajnostni razvoj.

Saas-Fee (Valais)

Nizozemska smučarska zveza je letos prvič razpisala natečaj, na katerem so izbrali zimskošportno središče na območju Alp, ki najbolj upošteva načela trajnostnega razvoja. Nominiranih je bilo deset krajev iz Avstrije, Francije, Nemčije in Švice.

Podelitev prvega diamanta zimskošportnega turizma je potekala 14. septembra 2002 na amsterdamskem olimpijskem stadionu, prejeli pa so ga predstavniki Saas-Feeja.

Silenen (Uri)

V drugi polovici leta 2002 je občina Silenen v okviru Omrežja občin izvedla lokalni okoljski pregled za področje hribovskega kmetijstva. Preverili so, kako v skladu z določbami uredbe o ekološki kakovosti deluje projekt povezovanja ter trženje domačih izdelkov (zlasti domači sir iz Maderanske doline).

*Stefan Forster in
Peter Marty
Alpenbüro Netz, Zürich*

Iz naših občin: Avstrija

Ustanovitev društva „Povezanost v Alpah – Avstrija“

Osrednja naloga društva »Povezanost v Alpah – Avstrija«, ki je bilo ustanovljeno na letni konferenci

Soustanovitelji društva „Povezanost v Alpah - Avstrija“ po ustanovitveni skupščini v Salgeschu

26. oktobra 2002 v Salgeschu, je zlasti zagotavljanje pomoči za avstrijske planske občine ter zbiranje v ta namen potrebnih finančnih sredstev.

Predsednik društva je Rainer Siegele, župan občine Mäder, njegov namestnik Franz-Ferdinand Türtscher iz Sonntaga. Zapisničarica in blagajničarka je Elke Klien iz občine Mäder. Za pregled blagajne sta bila izvoljena podžupan Johannes Schörkhuber iz Großraminga in župan Harald Ludescher iz Frastanza.

Großes Walsertal dobitnik Evropske nagrade za prenovališča

Avstrijska planica našega omrežja je dosegla velik uspeh! Letos je namreč mednarodna žirija cenjeno evropsko nagrado za prenovališča namenila dolini Großes Walsertal, ki ji je Unesco podelil status biosfernega parka. Od 33 kandidatov, kolikor se jih je potegovalo za nagrado, so po mnenju žirije ideje natečaja „Prestopimo meje!“ najbolje uresnili prav v tej regiji.

Žirija je ob svojem izboru poudarila zlasti:

- visoko ozaveščenost in zavzemanje prebivalcev za ohranjanje naravnih virov;
- pripravljenost, da skrbno prizadevanje za ohranjanje naravne regije ni v nasprotju z gospodarsko rabo, temveč je zanjo spodbuda;
- trajnostno gospodarjenje z gozdovi z različno uporabo.

- rabo lesa kot materiala v projektu „Certificirani les iz gorskih gozdov“;
- krepitev in varovanje manjših kmetij in krajine s plemenitenjem izdelkov in neposrednim trženjem v gostinstvu in turizmu;
- varno ravnanje z naravnimi viri: raba sonne energije, nizkoenergetske hiše, zagotavljanje energetske oskrbe iz obnovljivih virov energije za

- 50 % javnih objektov;
- krepitev lastne identitete prek celovite izobraževalne in kulturne ponudbe;
- velik prispevek lokalnega prebivalstva pri uresni evanju projekta.

*Birgit Reutz-Hornsteiner
Biosferni park Großes Walsertal*

Iz naših ob in: Francija

Omrežje ob in v Franciji ponovno zaživelo

Omrežje ob in je lanskega oktobra v Franciji ponovno zaživelo. Za njegovo delovanje skrbi CIPRA-Francija s sedežem v Gapu. Vlogo kontaktne osebe sem prevzela Emmanuelle Cleemann, ki sem se udeležila tudi letne konference v Salgeschu.

Obina Sainte Marie du Mont (F/38) je medtem iz omrežja izstopila, pred kratkim pa se nam je pridružila nova

francoska obina Gap (F/05 – gl. predstavitev v nadaljevanju).

Stike smo navezali tudi z zvezo ob in iz doline reke Ubaye (14 ob in v departmaju Alpes de Haute-Provence), ki se je z Omrežjem ob in seznanila že leta 1999 oz. 2001 v okviru sreanja v Gapu (F/05) oz. St. Martinu v švicarskem kantonu Valais.

Da bi postalo Omrežje ob in znano še večjemu krogu prebivalcev in da bi k pristopu spodbudili tudi druge francoske obine, bom obine pozvala, naj se udeležijo nateaja „Obina prihodnosti“. V francoski podružnici omrežja se bomo povezali tudi z drugimi akterji z obmoja Alp: z združenjem županov ob in iz različnih departmajev, Mrežo zavarovanih obmoij v Alpah, Delovno skupnostjo alpskih mest ter nacionalnim združenjem izvoljenih predstavnikov gorskih obmoij. Kontaktni naslov za vse zainteresirane je alliance-france@wanadoo.fr.

Emmanuelle Cleemann

Gap

Število prebivalcev: 40 000

Površina obine: 11 055

Nadmorska višina: 735 m

Gap je najpomembnejše mesto med Torinom in Aix en Provenceom ter med Grenoblom in Sredozemljem. Kot gospodarska, turistična, poslovna in kulturna metropola južnoalpskega prostora znatno odstopa od razvojnih vzorcev, ki so jih v preteklih letih izvajali v večini drugih alpskih mest.

Poznan tudi pod imenom „ekološka prestolnica“ si Gap prizadeva postati vzorno mesto pri uresni evanju trajnostnega razvoja na klju njih področjih, kot so varstvo narave, kakovost življenja in novo ovrednotenje domačega obmoja. Hkrati si prizadeva tudi za razvoj tamkajšnje univerze, pri čemer upošteva domače znanje in izkušnje, pridobljene v Nacionalnem alpskem botaničnem konservatoriju, Narodnem parku Ecrins in Mreži zavarovanih obmoij v Alpah.

Leta 2001 je mesto pripravilo vsestransko okoljsko listino, ki med drugim predvideva tudi akcijske ukrepe za izboljšanje kakovosti življenja, gospodarski in socialni razvoj ter spodbujanje okoljske ozavešenosti mešanov.

Gap je bil v lanskem letu izbran za „alpsko mesto 2002“ – tako se namreč glasi naziv, ki se podeljuje alpskim mestom za projekte, s katerimi uspešno uresni ujejo temeljne usmeritve Alpske konvencije.

Zaradi živahnega in raznovrstnega utripa življenja v obini kot tudi zaradi hitre rasti prebivalstva so si v Gapu zastavili cilj, da postanejo obina, ki bo delovala kot poskusni model „dobrega upravljanja“. Nadaljnje informacije so na voljo na spletnem naslovu <http://www.ville-gap.fr>.

Mesto Gap

Gap, nova francoska obina (foto: Gerard Lucas)

Kids for the Alps II: „My water and Me“

V Svetovnem skladu za varstvo narave (WWF) smo pripravili novo akcijo My water and Me (Voda in jaz), s katero želimo vsem otrokom, ki živijo na območju Alp, približati trajnostno ravnanje z vodo kot naravnim virom.

Okoljskoizobraževalna akcija se bo navezovala na lanskoletni likovni natečaj o prihodnosti gora, ki se je uspešno zaključil in na katerem je sodelovalo več kot 3000 otrok iz vseh alpskih držav. Vse risbe, s katerimi so se otroci predstavili na natečaju, so na ogled na spletni strani "www.kids-for-the-alps.net".

V novem projektu bodo otroci s pomočjo posebnega preizkusa porabe vode raziskovali vodno bilanco v šoli in doma ter oblikovali nove pobude za izboljšanje obstoječega stanja. Akcija - poimenovali smo jo Preverimo stanje vode v naših rekah (Check your river) - bo pomagala ugotoviti, kakšno je pravzaprav stanje potokov in rek v domačem bivalnem okolju. Otroci se bodo posvetili tudi obravnavi določenih vprašanj, npr. kako prepoznamo regulirane reke na bregovih ali tiste, ki so ohranili svojo naravno podobo, kaj se dogaja z biotsko raznovrstnostjo v rekah in potokih. Na domači spletni strani bomo objavili rezultate, na podlagi katerih bo v zaključni fazi projekta izdelana posebna karta o stanju alpskih rek. Domača stran bo namenjena tudi povezovanju otrok in šol, ki bodo sodelovali v naši akciji, prek svetovnega spleta in izmenjavi izkušenj, ki bo presegala nacionalne meje. Otroci bodo na tej strani objavili svoje zaobljube, da bodo

spoštovali okolje, in to naj bi jih tudi spodbudilo, da bodo pri ravnanju z vodo kot naravnim virom upoštevali načela trajnostnega razvoja.

Poleti bomo organizirali alpski otroški vrh, na katerem bodo udeleženci predstavili rezultate akcije My water and me ter spregovorili in si izmenjali svoje izkušnje.

Akcija bo trajala od konca novembra do maja 2003.

Cilji

- Otroci bodo spoznali, da voda v nekaterih predelih sveta ni najboljše kakovosti ter ni neizmeren in neizčrpen naravni vir. Seznanili se bodo s pogoji trajnostnega ravnanja z vodo. Spoznali bodo tudi, da morajo pri porabi vode ravnati skrbno in okolju prijazno.
- Otroci bodo spoznali, da se voda porablja tudi v papirni in tekstilni proizvodnji ali v turizmu.
- Otroci bodo spoznali, da obstaja tesna povezava med potrošniškim vedenjem posameznika in stanjem okolja.

Učno gradivo

WWF pripravlja pet učnih enot o vodi, ki bodo dopolnjevale učno gradivo o Alpah. Podrobnejše podatke boste našli na spletnem naslovu www.kids-for-the-alps.net.

Nadaljnje informacije

Sandra Papachristos, WWF Schweiz,
Postfach, CH-8010 Zürich;
tel. št. 0041 91 820 60 00;
faks : 0041 91 820 60 08 ;
e-naslov: sandra.papachristos@wwf.ch

Predsedstvo:

Rainer Siegele (Mäder/A), predsednik
Antonio Zambon (Budoia/I), podpredsednik
Hansjakob Falk (Schaan/FL)
Walter Grath (Oberstaufen/D)
Jože Kotnik (Kranjska Gora/SLO)
Rudolf Lippuner (Grabs/CH)

Impresum:

Izdajatelj in založnik: Gemeinde-Netzwerk „Allianz in den Alpen“ e.V. – Réseau de communes „Alliance dans les Alpes“ – Rete di comuni „Alleanza nelle Alpi“ – Omrežje ob in „Povezanost v Alpah“
Rainer Siegele, Gemeindeamt Mäder, Alte Schulstr. 7, A-6841

Mäder, tel.: ++43/523/52860-0, faks DW 20, e-pošta: r.siegele@maeder.at, www.povezanostvalpah.org
Ur. oblikovanje: Rainer Siegele, Elke Klien, Gabriele Greußing
Prevodi: francoščina - Juillard Fabienne; italijanščina - Gubetti Carlo, slovenščina - Leskovic-Urši Nataša
Fotografija: dr. Dominik Siegfrist, Zürich; arhiv Omrežja; Sylvia Hamberger, obine Mäder, Brandberg, Reit im Winkl, Belluno, Saas Fee, Oberstaufen, Telve, Leutkirch, Isny, Gap
Tisk: Color-Druck, Götzis (A)
Celotna naklada: 2.000 izvodov
Tiskano na recikliranem tiskovnem in pisalnem papirju Recixtar iz 100% starega papirja, ki ustreza zahtevam avstrijskega ekološkega znaka, modrega angela in belega laboda.